

IRODALOM.

Pædagogiai értekezések az 1892/3. évi gymnasiumi és reáliskolai értesítőkbén.

II. A *testi nevelésre* vonatkoznak a következő értekezések :

1. *A játék.* Írta dr. Klein Felix (Sümei reáliskola). Ez eleven tollal megírt kis értekezés első sorban a szüléknek szól. Ügyesen vázolja a játék fontosságát általában a gyermek testi és lelki élete szempontjából. Kissé részletesebben tárgyalja a játékoknak a gyermekekre nézve legfontosabb csoportját, az úgynevezett *gyakorlójátékokat*, melyek Lazarus felosztásában a *néző és értelmi játékok* mellé sorakoznak. Értekezése végén inti a szüléket, hogy 1. figyeljék meg a gyermeket játék közben, mert a játék az egyéni hajlamok kimondója ; 2. legyenek jelen néhány játéknál, vagy legalább is érdeklődjenek az eredmény iránt, mert a szülék érdeklődése, elismerése, hatalmas ösztönzésül szolgál a gyermekekre nézve ; 3. gondoskodjanak is az ifjúság játékaikról, tornatermek felállításáról és játszóterek létesítéséről ; 4. és végre vigyék be a tanári karral együtt a nemzeti szellemet a játékba. Nemzeti dallal kezdjünk minden játékot és azzal végezzük be.

2. *A játékok.* Írta dr. Jancsó Benedek (Budai I. k. főgymn.). Ez értekezés némileg pendantja az előbb ismertetettnek. Míg amaz a szülékhez fordul, addig ez egyenesen a gyermekeknek szól, még pedig e gyermekek, a budai iskolacsemetéről lévén szó, itt I. osztálybeli tanulók. «Nem akarlak én titeket a játékokra buzdítani — hiszen hála Istennek, ti szerettek játszani, hanem csak azt akarom mondani, miért kell játszaniatok és hogyan kell játszaniatok?» — e szavakkal tüzi ki az értekező feladatát, melyet a czélnek megfelelően el is végez. Csak azt a nehéz művészetet nem bírja mindig, a melyre pedig leginkább törekszik : t. i., hogy a gyermekek nyelvén beszéljen ; itt-ott pedig ép a gyermekszerűségre törekvés kissé furcsán hangzó phrasisokra ragadja.

3. *A játék fontossága a tanuló ifjúságra nézve.* Írta Kabós Bálint (Békési ev. ref. gymnasium). Az értekező kissé zavaros bevezetés után, melyben szembeállítja az ó-kor érdemeit a mai iskola mulasztásaival a testgyakorlás terén, fejtegeti a játék pædagogiai szükségességét és elég szakavatottsággal írja le a legfontosabb honi és külföldi testedző játékokat. Az utóbbiak közül különösen a criquet- és croquet-foglalkozik behatóbban.

4. *Ifjúsági játékok és játszóterek.* Írta dr. Bánóczy Gyula (Győri reáliskola). A győri reáliskola derék iskolaorvosa, a ki a tavalyi értesítőben is nagyobbszabású programmértekezést írt az ifjúság egészségének

gondozásáról is, az ifjúsági játékok megbeszélésével ez idén egy fontos fejezetét tárgyalja az ifjúság testi nevelésének. Kellő alapossggal rámutat a játék hygienikus fontosságára és különösen hangsúlyozza annak önálló szerepét a rendszeres torna mellett, illetőleg a rendszeres tornával szemben. Végül kiindulva Csáky miniszternek a játszótérek létesítése tárgyában tavaly kiadott rendeletéből, rátér az őt közelebről érdeklő localis győri viszonyokra és előadja a maga nézeteit Győrnek játszótérekre legalkalmasabb helyeiről. Bánóczy úr fejtegetései még e specialis helyi vonatkozású részben is eléggé érdekesek és általános figyelemre méltók.

5. *A kézügyesség tanítása, mint a nevelés eszköze.* Írta Laehne Vilmos (Soproni Laehne-féle gymnasium). E kis dolgozat rövid és némileg felszínes történeti áttekintés után eléggé meggyőzően fejtegeti a kézügyességi oktatás hygienikus és nevelő fontosságát, különösen hangsúlyozva annak hatását a térszemlélet és színérzék fejlesztésére, a tisztaság és pontosságra való szoktatást illetőleg stb. Az értekező különben annál hivatottabb rá, hogy a kézügyesség nevelő hatásáról szóljon, mint-hogy a vezetése alatt levő intézetben, melyhez egy előkészítő elemi iskola is tartozik, a kézügyesség tanítását tényleg már évek óta gyakorolja. E tanítás eddig háromféle fokozatban történik Laehne úr intézetében. A kicsinyek (6—10 évesek) Fröbel-féle munkát végeznek, a 10—13 évesek cartonnage-munkát, a 13—16 évesek pedig a svéd slöjdnek megfelelő faragó-munkákat. Ehhez jövőre negyedik foknak a mintázást akarja venni, mely haladottabb geometriai ismereteket igényel.

IV. Egyes középiskolai tantárgyak methodikájával foglalkoznak a következő értekezések:

1. *Bemerkungen zu dem evangelischen Religionsunterrichte in unseren Gymnasien.* Írta Haltrich Konrád (Segesvári evang. gym.). Ez értekezés komoly tanulmány eredménye, de sokkal specialisabb érdekű (a mennyiben kizárólag a szász iskolákra vonatkozik) és sokkal bensőbbben símul a nagy-németországi viszonyokhoz («christlich-germanisches Wesen»-t is emlegetve), mintsem részünkről behatóbb megbeszélésre tarthatna számot. Annyit kiemelhetünk belőle, hogy kellő erélylyel követeli a bibliának az eddig divottnál alaposabb, forrásszerű, nem pedig száraz compendiumokból való és encyklopædikus tanítását.

2. *A bölcelet tanításának fontossága.* Írta dr. Sándorffy Nándor. (Fiumei magyar királyi állami gymnasium.) E dolgozat apologia akar lenni a bölcelet tanításának fontossága mellett és e fontosság kimutatására kissé tarka quodlibetben fejtegeti a philosophia vonatkozásait különböző korokban és népeknél a természettudományokkal, költészettel és államtörténettel. E vonatkozások összeállításában többször túlló a czélon és általánosságokban forgolódva, annyira-amennyire kifejti ugyan,